

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer kedden és pénteken.

Á r a :

Egész évre . . . 6 ft. — kr.
Félévre 3 ft. — kr.
Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.

Szerkesztői kiadói szállás:
Kenyeres Adolf ügyvédi irodája, Nagypiaczon.

NEMERE.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Hirdetési díj:

3 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden igtatáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetéseknel alku szerint. — Hirdetések fölvetnek a szerkesztőségben és Römer és Kammer nyomdájában.

Az első évnegyed kitelöben lévén, fölkérjük évnegyedes előfizetőinket előfizetéseik megújítására. Programunkról nincs mért ujobban szólnunk. A „Nemere“ tovább fuj a megkezdett irányban, s szükség szerint a közügyek más-más pázmáját fogja seprés alá. Nem érkezett még, ily rövid idő alatt, mindenütt megjeleni, de azért legyenek jó reménységben, mert:

„Ha ma nem jött, eljön holnap.“ —

A ki eddig meg volt elégedve lapunkkal, annak nem lesz oka utóbb sem elégedetlennek lenni; sőt azon törekszünk, hogy a meglegedettséget mind általánosabbá tehesük.

Az előfizetések pontos beküldésére főként azért kérjük tisztelt előfizetőinket, nehogy újból abba a bajba jussunk, melybe az első negyedben jutottunk: hogy ne tudjunk teljes számú példányokkal szolgálni:

Előfizetési árak:

márcz.—okt. $\frac{1}{2}$ év . . . 3 ft. — kr.
márcz.—sept $\frac{1}{4}$ év . . . 1 „ 50 „
márcz.—decz. $\frac{3}{4}$ év . . . 4 „ 50 „

Az előfizetések aláírott ügyvédi irodájába küldendők.

Kenyeres Adolf,
felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

Brassó, 1871. márcz. 16-ike.

(Folytatása.)

Magyarország alkotmánya nem külső hatalmak ajándéka, mint Romániáé, vagy Görögországé; nem is mánoros tömegek, vagy egy-egy tündöklő kényúr röktönzése, mint az egymást gyorsan követett és gyorsan lejárt francia alkotmányok; és végül nem rendszeresinál szobatudósok mesterséges tákolása, a minőre német földön, és főként Ausztriában láttunk elég példát: hanem történelmi tény, a mely önmagából és önmaga által fejlődött folyvást, mint az angol alkotmány.

Ez az oka annak, hogy ezen alkotmány átalakításában nincs helye sem lángezü röktönzéseknél, sem az erőszak hatalmának; itt minden változásnak természetesen és a fennállóból kell fejlődnie.

Mihelyt ezt elfejtenők, magunk törülők el alkotmányunk jellemét és erejét.

Ha mi egyszer törnénk rést, ellenséges erőszak százszor használhatná föl azt épen ellenünk.

Valamint Angliában a rossz törvényt is megtartják, a mig eltörölve nincs, úgy hogy a három felséget tartó ember nem esett büntetés alá, mert a törvény csak a két feleségtartást tiltja: úgy nálunk is tisztelni kell minden fennálló törvényes intézményt, ha még százszorta olyan rossz is, a mig el nem töröltetik.

Mihelyt ezen elvtől tágitva megkülönböztetést engednénk a helyes és helytelen intézmények közt, hogy a helyesek tiszteletben tartassanak, a helytelenek mellőztessenek: nem volna erőnk többé megakadályozni a teljes felbomlást, vagy a kényuralom bekövetkezését, mert az emberek saját szeszélyök, érdekek és hatalmok szerint fognának elbánni minden intézménnyel, úgy, hogy én egészen másokat tartanék mellőzendőknek, mint egy vagy

más polgártársom, s egyetlenegy állami intézményünk sem maradna általános tisztelet tárgya.

Hogy őseink ezt épen így fogták fel s épen ebben állott sok nagyobb és hatalmasabb nemzet felett erőt adó államalkotó erejük, — pár történelmi példával igazolom a közel multból.

II. József császár kétségtelenül lángezü, jó akaratú és szabadelvű ember volt. A mely újításokat Magyarországon megkísértett, azokat utóbb maga a nemzet jutató érvényre; de az ő törekvéseinek mégis ellenállott, mert ő nem a meglevő alkotmányos tényezők által, hanem önkényűleg vette foganatba újításait.

Inkább fenntartották őseink a czélszerűtlenné vált intézményeket és inkább eltűrték a megesőkönysödött maródiság gúnynévét, mint hogy a törvény és intézmények mellőzésének és az önkényes intézkedéseknek tért nyissanak, s nem volt e igazok?

Ha elfogadták volna József császár szabadelvű és helyes intézményeit, lett volna e erejük visszautasítani azokat, a melyek centralisálásra és germánisálásra voltak irányozva? S lehetett volna e erejük utóbb Metternich és Bach törekvéseivel szemben?

Mikor megalkottatott a Schmerling alkotmány, — a magyar nemzet nem is vizsgálta, vajon kedvezők e vagy kedvezőtlenek ránk nézve intézkedései; egyszerűen és teljesen visszautasította, mivel nem alkotmányos formák között jött létre. Megkínáltak a húsos fazakkal; de mi nem ültünk le melléjük, hanem kimentünk újból a beláthatatlan végű pusztába, mert nem a mi konyhánkon és nem a mi étlapunk szerint főtt a húsos fazék.

Tudtuk és bevallottuk, hogy a 48-iki törvényhozásnak minden intézkedése fenn nem tartható; mégis 48-at követeltük vissza, mert ott szakadt meg a törvényes

jog; és nem alkudtunk, a mig vissza nem adták, akármily kedvezményekkel kecsegtettek különben.

Ha a 48-iki törvényeknek minden intézkedését meg kellett volna változtatnunk, mégis azt követeltük volna vissza és a legkielégítőbb átalakulást sem fogadtuk volna el, ha készen adatik s nem a megelőző alkotmányok intézmények által létesül.

Alkotmányunknak ezen elv fenntartása ad minden erőt és ezen elv fenntartandó nagyban és kicsinyben.

A fentebbiek után, úgy hiszem, nem igényel indokolást, hogy mért kellett megkérdezni a szász nemzeti gyűlést a szász törvényhatóságos újra szervezése felől.

Tény az, hogy a szász földi törvényhatóságoknak egyetemes gyűléstarthatási joga történelmileg fejlődött ki az erdélyi alkotmány keretein belül; tény az, hogy a szász földi törvényhatóságok belső szervezése ezen gyülekezet hatáskörébe tartozott első fokon; és tény, hogy ezen jog törvényhozással még el nem töröltetett.

Ezzel szemben az ország egyetemes alkotmánya átalakult; a területi és rendi kiváltságok nagy részben már megszűntek az egyetemes országos jog előtt. Tehát meg kell szüntetni a szász földi törvényhatóságokban is mindazt, a mi ellenkezik, vagy elmaradott az alkotmány általános elveitől.

Ha törvényhozásunk csak az átalakítás szükségét tekintette volna, ki kellett volna terjesztenie az egyetemes törvényhatóság rendezési törvényt a szász földi törvényhatóságokra is minden megkérdezés nélkül.

De számba vette a történelmi jogfolytonosságot is, és midőn meg kell változtatnia a fennálló intézményeket, előbb kihallgatja azok véleményét.

Annál tiszteletreméltóbb a jogfolytonosság iránti ezen figyelem, mentől cse-

kélyebb az országrész, a mely iránt gyakoroltatik.

És vajon nem ezen eljárás szerint folyt e egész átalakulásunk?

Csak egy példát említek.

Alkotmányunkból kifolyólag a népnövelés vezérelveinek megállapítása és az alkalmazás feletti felügyelet az egységes törvényhozás és kormány hatáskörébe kellett hogy essék. Előre tudható volt az átalakulás eredménye, mindamelllett kihallgatták a vallásfelekezetek képviselőit, mivel addig olyan jogokat is, melyek utóbb az állam körébe estek, — a vallásfelekezetek gyakoroltak népnövelésünk felett.

Tudható volt az is, hogy a felekezeti megbízottak nagyobb része nem könnyen enged az addig gyakorolt jogokból; mégis megkérdezték és kihallgatták őket az alkotmányos formák iránti tekintetből.

Épen ezen oknak tulajdonítható a szász nemzeti egyetem megkérdése is.

És épen ez mutatja, hogy minden aggodalom a megkérdés miatt egészen felesleges.

Ha a népnövelési törvény alkotásakor nem változtatható az alkotmány követelte intézkedéseken Révész Imre vagy más kikérdeztettek hatalmas szónoklása: a szász földi törvényhatóságok jövőjét sem az dönti el, hogy vajon Wächter ur, vagy Wittstock ur van e többségben.

Örvendünk ugyan, ha azt látjuk, hogy szász atyánkfiai is hódolattal viseltetnek az alkotmány szelleme és az ország egyetemes érdeke iránt; de ha nem tennék is, az eredményen az alig változtathat.

Ha lesz az egyetemen, a ki olyan javaslatot ajánl, a mely teljesen megfelel az ország polgárai jogegyenlőségének és birodalmunk egységes érdekeinek: az, ha egyedül marad is Szebenben véleményével, nézetei érvényrejutását fogja megérni. S ellenkezőleg akár mekkora többség alakul ma Szebenben a területi és nemzetiségi kiváltságok fenntartása mellett, — országos törvényhozásunkat alkotmány parancsolta irányából az ki nem téríthetné.

A szebeni egyetem véleményadásra szólítottatott fel. Ha kielégítő véleményt ad, az elfogadjatik; ellenkezőleg elvettetik.

Mi csak így tudjuk felfogni törvényhozásunk és kormányunk helyzetét ezen gyűléssel szemben; és ha ezen irányból a legkisebb eltérés történnék, — határozott ellenzékként támadnánk azon törekvésre, alkotmányunk iránti tiszteletből.

Épen azért azon meggyőződésünket is kimondhatjuk, hogy a szász nemzeti universitas most legutójjára tanácskozik politikai kérdés felett.

Ha fennmarad a szász földi törvényhatóságoknak valamely közös testülete, — annak minden teendője a közös vagyion kezelésére fog szoríttatni. De a szász földi törvényhatóságok s más területiek közt ép úgy nem lesz semmi országjogi különbség, a mint nincs Békés és Csongrádvármegye közt. —

Magyar képviselőház.

Márczius 13.

Mielőtt napirendre ment volna át a ház, „Török Albert“ udvarhelyszéki képviselő megválasztása ellen kérvényt nyújt be az elnök, melynek tárgyalása az V. bíráló bizottsághoz utasítottatik.

Szlávy József ipar és kereskedelmi miniszter előterjeszti a guatemalai köztársasággal és Spanyolországgal kötött kereskedelmi és hajózási államszerződéseket; továbbá pótlólag betérjeszti az Ausztria és Szászország közt kötött vasútszerződéshez az erre vonatkozó tv.-javaslatot.

Következik a napirend: —

az Eszterházy-képtár megvételére vonatkozó t. javaslat végmegszavazása.

Olvastatván a t.-javaslat, a ház azt végleg elfogadja. —

Szabályszerű tárgyalás véget a főrendekhez fog átküldetni.

„A képviselőház ülése marc. 14-én“.

Patrubány Gergely F. Fehérmegye részéről nyújtbe folyamodást, melyben Bükkös községben egy egyesbiróság elhelyezését és annak, valamint a megye egész külterületének a sz. királyi Erzsébetvárosában felállítandó törv. székhez való csatolását kéri. —

Lázár Ádám rövid indokolással a következő hat. javaslatot adja be.

Tekintve, hogy a magyar keleti vasut érdekben tett több rendbeli interpellációkra adott általános feleletei a közlekedési miniszternek a felmerült akadályok elhárítására nézve teljesen kielégítőnek nem vétethetnek. Tekintve továbbá, hogy ezen vasuti hálózatnak mielőtt kiépítése főleg az erdélyi részek kereskedelmi ipar és gazdasági érdekei fejlesztésére kiváló befolyást gyakorolván a kormány elodázhatlan figyelmét igényli;

tekintve végül, hogy a törvényhozó testület szintén hivatva van az e tárgyban alkotott törvény végrehajtása felett örködni, és a netalán közbejött akadályok megszüntetése iránt erélyesen intézkedni: Mondja ki a képviselőház határozatilag; hogy a közmunka és közlekedési miniszter ur a magyar keleti vasut kiépítését, az 1868. 45. t. cikk értelmében, a lehető akadályok elhárításával, legnagyobb eréllyel foganatosítani felelős kötelességének ismerje.

V i d é k.

S.-Szt.-György 1871, márczius 12-én.

Háromszék képviselő bizottmánya első évnegyedes gyűlést folyó hó 10 és 11-én tartotta meg; midőn is a megnyitói beszédben igen meghatóan tolmácsolta a gróf főkirálybíró önméltósága azon nagyvesztéséget mely hazánkat s kiválóan székely nemzetünket feledhetetlen cultusministerünk Báro Eötvös Józsefnek halálával érte, — ezen hazafias méjj fájdalomnak méltó kifejezését adandó, elhatározta a b. gyűlés, hogy azt jegyzőkönyvileg megörökíti a nagy elhunyt által Háromszéken kezdeményezett terveknek hű végrehajtója leszen, s egyszersmind a Pest város által indítványozott emlék-szobor felállítására gyűjtést rendelt el, mit azonnal foganatosított a gyűjtő ívet szép eredménnyel indítván meg, s végre, hogy a nagy hazafinak gyászoló családjához részvét-irat intéztessék.

Zavarólag hatott ezen ünnepélyes hangulatra egy b. tag által, többféle interpellationnak benyújtása alkalmával kifejezett azon követelése, s ennek folytán egy keserű vitának előidézése, hogy azok azonnal tárgyalás alá vétessenek, — azonban a főkirálybíró ur által hivatkozással a törvényen alapuló házszabályokra, figyelmeztetve lön, hogy az interpellatiók csak is a kebli ügyekkel vétethetnek tárgyalás alá, mi is a gyűlés által helyeseltetvén a napirend tovább folytatott. A törvények kihirdetése s felsőbb rendeletek tárgyalása alkalmával a kinevezett bel és közoktatási miniszternek hivataluk megkezdését tudató leiratokra nevezett miniszterekhez üdvözlő feliratok intézése határozottat, — ez alkalmat nyújtott egy hosszabb és makacs vitakozásra.

Ezután királybíró Székely Gergely tett jelentést a széknek közigazgatás tekintetbeni állapotról, — a midőn a sorozás alkalmával tapasztalt több visszaélések kinyomozására egy bizottság küldetett ki, — a véghez vitt himlő-öltés iránt is panasz merülvén fel meghagyatott a szék főorvosának, hogy jövőre több gond fordítassék az oltási szerek tisztaságára, — a törvényeséki elnök jelentése elhalasztotta a rendezésig, — a járásbirósági helyek megalapításánál azon ohajtását kívánja a szék illető helyen érvényre emelni, hogy azokban is járásbiróság állítsassék fel, mire Bereczk városának jelenvolt küldöttsége nyilatkozatot adott bé, melyszerint Bereczknek a járásbiróságot meghagyatni kívánja. — A székely huszár családoknak azon nyilatkozata, hogy ők sohasem egyeztek belé miként a lóbeszerzési alap közoktatási célokra fordítassék, — tudomásul vétetett. — Ő császári kir. apost. felsége által vissza adott, volt katonai épületeknek az állam által használandó részeiért hasznosbér fizetésre kéretett fel az illető szak ministerium, ez alkalommal Sepsz Sz.-György városának kérése folytán elhatározottat, hogy nevezett városnak elemi iskola helyiségül ideiglenesen egy épület engedtessek át minden díj nélkül, továbbá hogy a Sepsz-Szent-Györgyön tervezett földmives és a Kézdivásárhelyi ipar-iskola ügye hátrányt neszenvedjen, azoknak berendezésével a szék iskola tanácsa bizott meg.

A kebli ügyek tárgyalása rendjén a beadott

interpellatiók és határozati javaslatokra vonatkozó feltételek illetőleg tárgyalása került elő.

Az interpellatiók közt nevezetesebb kettő volt, egy melyben arról keretik felvilágosítást, hogy a királybírák kik egyszersmind képviselők is, miért vesznek két fizetést, mire a főkirálybíró ur kinyilatkoztatta, hogy e tárgybani intézkedés hatáskörén felül áll, és hogy régebben is volt királybíró egyttal képviselő is. A másik fontosabb interpellatio ez volt: hogy van — e tudomása a főkirálybíró urnak, miként a szék főjegyzője jegyzőkönyv hamisítással gyanusított hirlapi téren, — erre a főkirálybíró kinyilatkoztatta, hogy igen is olvasta a kérdéses hirlapi cikkeket, de annak fontosságát nem tulajdonított — egyfelől azért: mert a nyílt térben jelent meg a miért az illető szerkesztő sem vállal felelősséget, másfelől a gyanu alaptalanságáról kezeskedik a főjegyzőnek a közpályáni hosszas szolgálati idő alatt tanusított jelleme, — ezek után a főjegyző is nyilatkozván minélfogva felkéri a bizottmányt, hogy az interpellationnak személyére vonatkozó része mint büntény az illető törvényszék útján nyomoztassék ki, az adott felvilágosító nyilatkozatába a főkirálybíró urnak a gyűlés megnyugodván utóbbi felkérése folytán elhatározta, hogy a főjegyzőt illető gyanusítás a törvényszékhez tétessék át, — Ez alkalommal Sz.-Gy. és Gy. J. b. tagok oly episodoknak tették a gyűlés tagjait tanuivá s az által oly ingerültséget idéztek elő, hogy komolyabb következményektől, lehetett félni, mi hogy bé nem következett, az egyfelől a főkirálybíró urnak sokszor tapasztalt tappintatossága és kifogyhatatlan türelmének — másfelől pedig U. t. E. D. J. urnak a felingerelt kedélyekre mindig csillapítólag ható beszédének köszönhető.

Ohajtandó lenne már, ha a fennirt urak felhagynának indokolatlan támadásaik és alptalan gyanusításaiikkal, s a helyett a szék javának előmozdítására ők is közreműködneek, — hiszen ez alkalommal is Sz. ur több bizottságba beválasztottat, hogy gyanusításainak alptalanságáról meggyőződhessék s mely ohajtás ha nem teljesül méltán azt kell hinni, hogy Sz. urnál a torzsalkodási visszketeg már betegséggé fajult, — hogy Gy. J. ur eddigi módorában változás történjék, bajossabban feltehető.

A mult gyűlésből a szék anyagi érdekeinek előmozdítását célzó munkálatoknak elkészítésére kiküldött albizottsági jelentéseknek beható tárgyalása, székünk hátrányára a fenn jelzett s a bizottmánynak közrosszalásával találkozott személyeskedő viták következtében, a gyűlés kifáradván, — elmaradt, és így a kész munkálatok felülvizsgálat végett új albizottságnak adattak ki. Ez okból tehát 3 hónapig újból várunk kell érdekeink rendesebb kezelését célzó szabályokkal, a eseléndrendszerrel s az annyira ohajtott takarékpénztár felállításával.

X X.

Sepsi-Szent-György, 1871. márczius 12-ike.

Gödri Ferenczné, született Mihály Juliánna maga és gyermekei: Juliánna, néhai székely huszár főhadnagy Incze Lajos özvegye és leánya Laura; Ferencz és nője Lengyel Luiza gyermekeik: Ferencz és Ilona; Károlina néhai székely huszár főhadnagy Fejér József özvegye, gyermekei: Árpád, Béla és Laura s több rokonok nevében mély fájdalommal jelenti a legjobb férjnek, apa és nagyapának Sepsz-Szent-Györgyi ev. ref. lelkész és Sepsz egyházmegyei esperes; a rikaninenni ref. egyházközönség elnöke és a Sepsz-Szt.-Györgyi ref. tanoda egyik előjárójának

leg. id. GÖRDI FERENCZ-nek

folyó hó 12-ik napján d. e. 10 órakor munkás élete 83-ik, papságának 53-ik, esperességének 18-ik évében végegyengülés miatt békövetkezett elhunytat.

Az ajkak, melyek annyiszor hirdetésk az igazságot, testvéri szeretetet, szóltak türelmet vigasztalást a kesergő szenvedőnek, örökre elnémultak, a szív mely a köz és egyesek javáért oly hűn dobogott, örökre kihült. Mély fájdalomunkra enyhet csak azon meggyőződés nyujt, hogy drága emléktét velünk együtt mind azok megörzendik, kik szerény becsületes jellemét 53 éves papi működése alatt ismerni tanulták.

Porlandó részei folyó hó 14. délután 2 órakor tétettek a ref. templom kerítésébe öröknyugalomra. Üdv lelkének a magasban, örök béke lengjen porai felett!

Az Olt mellől 1871. márczius 17-ike.

Szász Magyaróson egy fél kezű koldust láthatni, alig 25—26 éves, de arcán a szenvedések nyoma félre ismerhetlen, — nem lesz érdektelen megtudnunk, a sors mily szeszélye útján bémult meg e szegény embertárs? —

Történetecskénk hűse nevezett községbeli száz s midőn mindkét keze még megvolt, munkája után megélhetőséget és mesterlegény volt. — 1866-ban Szász Mogyorós kirótt contingensét kiállítván, ács legényünk a hadsorozáskor megmenekült, mert akkor még nem volt általános hadkötelezettség, — s azt híven hogy többé nem bolygattatik elment Prázsmára hol mesterségéhez képesti foglalkozást nyert, de tulajdon kárára; — mert Prázsmár, nem tudni mi oknál vagy okoknál — — fogva kirótt hadjuttalékát nem fedezvén, utósorozáshoz folyamodott, még mielőtt az azon évi rendkívüli második sorozás elrendeltetett volna, és az akkori inspector és brassai szenator néhai F. . . . s a „Passlose Vagabundokra“ szóló §-t jó módú gazdák fia mentésére fordítandó, hűsünket, — ki eléggé szabatközött és hitvatkozott Brassó vidéki szász mogyorósi illetékességére, — mint útlevel nélkül lézengőt Prázsmár contingense fedezésére, azaz azon község részére melyben elfogatott, — besoroztatta.

Szász Magyarországon ezen eljárás ellen az akkori főbíró, ki az inspektor bátyja volt, — természetesen eredménytelenül — panaszkodott.

Hűsünk minden pardon nélkül be rukkolt a 2. ezredhez, a hadjárathoz részt vett és — elvesztette jobb karját.

Miként éljen meg egy fél kezű ács legény?

A szegény atyafi azon utasítást nyerte, hogy azon községtől követeljen tartást a melyért szolgált, — de Prázsmár erről mitsem akart tudni, mert hisz a rokkant (tehát többé nem Passloser Vagabund), szász magyarosi, — hát azt is megtudták hamarjában, hogy hová való, — a szász magyarosiak pedig nem tartották magukat kötelezetteknek más községtől szolgált bénát eltartani, s így a szegény rokkant inspektor könyörítve, s a mogyorósi bíró B. és a jegyző G. az elhagyott nevében egy bécsi philantropus társasághoz folyamodván, részére 200 forint. segélyt eszközöltek.

Ha az úrban boldogult F. . . . s ur igazságosan jár vala el, az elbeszélte történetecske hűse jutott volna e a jelen szerencsétlen helyzetbe? — Nem! — — Tehát F. . . . s ur igazságtalansága döntötte e munkás ács legényt, ki soha se volt hadkötelezett szűkevény, szerencsétlenségbe azon lelkiismeretlen eljárás által, hogy ötöt alig négy és fél mérföldnyire tudva levő születése helyétől „Passloser Vagabund“-nak keresztelvé, a sorsnak martalékul oda lökte.

Itélj olvasó közönség! itélj nép!

Denevér.

Bácsfalu, 1871. márczius 19-ike.

A mint Hétfalu iskoláit megsejleltem az építeteket tekintve, mondhatni jóknak, és célarányosnak láttam lenni. De nem elégti ki még ez a népnevelés kiválóit, tekintetbe véve a külföldet. —

Hiányzik csaknem mindentűn egy igen fontos tényező s különösen a nép gyermekeire nézt nagy hatással bíró, s a mindenképp felett szükséges népiskoláinkhoz tartozó alkalmas kert, melyek nem igen nagy mérvben foglalnak helyet országunk népiskoláinál. Már pedig az országos törvényben is az áll, minden népiszkola csak úgy felelhet meg a céljának, ha van neki az a mi a törvényben ki van mondva t. i. iskolájával kapcsolatban álló 2 hold kertje. Ezt tehát ajánlom méltó tárgygyá tenni népnevelésünk keretébe s oda működni és hatni minden községnek, hogy legyen népiskolájához megfelelő kertje, hol a növendékek mind anyagilag, mind szellemileg fejlesztesse, képeztesse; mert így a mint most van ha megmarad, csak egyoldalulag halad a tanító a kintüött cél elérése felé.

Ambár jöllehet a tanító az iskola falai közt, elméletileg megtanította növendékeinek a gyümölcsészet elemeit; de ha azokat nem alkalmazta, minden esetre biztos sikerhez nem juthat; ellenben pedig, midőn mindkét uton t. i. a gyakorlati téren is van módja fejteni: akkor nemcsak hogy fáradsága hasznos gyümölcsöt tapasztalja a tanító; de még azon megnyugtató lelkiismeret marad fenn számára, hogy mind e községnek mind az államnak egy értelmes egyént képezett.

Szemléltetni kell tehát a tanítónak; de hol szemléltessen és mit, ha nincs helyiség? már pedig a szemlélteti tanítás kiválólag képezi a lelket, a gyümölcsészet pedig különösen ébreszti az érteket.

Továbbá még kapcsolatba lehetne hozni a gyümölcsészettel a konyha kertészetet is a hol a leány gyermekek nyernének oktatást, s mily szép és időves lenne párosítva e kettő.

Korunk jel szava: haladni kell! Ify.

Külföld.

Wettingen, 1871. márcz. 8-dike.

(Folytatás és vége.)

Az iskolai vagyont kezeli az iskolaszék, mely minden hónapban legkevesebb egyszer — és azon kívül a körülmények szerint, ülést tart.

„Kerületi iskola“. A kerületi iskola célja, hogy a községi iskola által nyert képzést magasabb fokra emelje, és a növendékek polgári hivatásához megkivántató képzésnek alapját vesse meg; ugyszintén a magasabb kantonai intézetekbe való léphetésre előkészítse.

Ilyen intézetekben a tanfolyam 4 év. A tantárgyak a gyakorlati életnek megfelelőek. Minden ily iskola ellátva könyvtárral, fegyvertárral katonai gyakorlatok végett, természettani — és rajzi gyűjteményekkel és egyéb szükségletekkel. Ez képezi a tulajdonképi népnevelésnek a koronáját, itt végződik a népoktatás, melynél fő elv az volt: nevelj az embert az életnek.

Kiléphet innen bátran az életbe — ki magassabb képzést nem kíván, mert bizonyára józan gondolkodású, értelmes földmivelő vagy iparos válik belőle. Léphet innen a gymnasium 6-ik osztályába, tanítóképezdébe, felsőbb gazdasági intézetbe, ipar és kereskedelmi magas iskolába stb.

Ilyen iskolája van e kantonnak 23; 69 fő- és 72 segéd tanítóval. Ezekre évi állomány 70.650 frank. Azoknak berendezését igen kitűnőknek találtam. Ilyeneket látva lehetlen volt, hogy el ne piruljak saját erőtlenségünkön: hisz nálunk ha átkinnoztuk a falusi elemi iskola büszhődt levegőjében azt a 2 vagy 3 évet, melyeken csak azért kellett ott lopnunk a napot, hogy a szülői háztól elszokjunk mennünk kellett és kell a gymnasiummal összekötött elemi iskolába. Itt természetesen minden a gymnasiumra előkészítő tantárgyakból nyer oktatást; átlépve a gymnasiumba tanulja mindenik a latin meg görög classikusokat, s ha akar ha nem tudományosnak kell lennie. A szegény iparosnak fia — ki szintén azzá akar lenni, tudja azt, hogy neki mülpadja mellett nem sok haszna lesz ama classikusokból: elveszti minden kedvét azokhoz, és azzal együtt egyéb tantárgyaktól is elidegenül. Őt nem dispensálhatják ezen reá nézve terhes nyitig alól: és így ő az iskolára, az iskola reá, teher gyanánt nehezedik.

A népnevelési elhanyagoláson kívül, itt vélem gyökerében lenni nemzetünk elmaradásának második főakát. Nézzük csak a székely földet: van-e egyetlen oly iskola itt, mely a gyakorlati életnek növelné növendékeit? Ha értelmes földmivelő, iparos vagy kereskedő akar lenni, utalva van a gymnasiumra, hogy tanulja ott azokat a tantárgyakat, a melyeket hallgat az: a ki doctor juris vagy doctor philosophiae akar lenni.

Bocsánatot kérek e kitérésért, tettem ezt azért: mert meggyőződtem arról, hogy az ember némely dolgot akkor lát legközelebből, midőn attól legtávolabb van.

Ilyen lévén az elemi oktatás, a tulajdonképi népnevelés: a magasabb tanintézetek biztos alapon nyugodhatnak. Nem célozom ezekkel ez alkalommal foglalkozni, hanem azt legyen szabad — ez őszhangzat kedvéért megemlítenem, hogy az a szabad Schweiz mely 740 és 1/2 négyszög mértföldön fekszik 2,511.900 lélekkel: bír 22 tanítóképezdét, 18 gymnasiumot, 4 egyetemet (Bazel, Genf, Zürich, Bern) és egy polytechnikumot.

Ily viszonyokból önként következik az a szép elv, mit vallanak: „Ha a nap világa közös, legyen az a tudomány is“. És mennyivel szebben hangzik ez ama pium desideriumnál, „Népnevelés jöjjön el a te országod“ a melyet vajmi sokan hangoztatnak el bodorfüstű pipaszónál, kielégítve magukat a rideg egoizmusnak ama biztatásával: elég leendő, ha valamelyik dédunokám hozzá kezd a munkához. Szomorú kép, de így van.

Vigasztalásul — noha keserű vigasztalás az ilyen — csak azt mondhatnók, hogy könnyű Schweiznak: hisz neki Pestalozziya volt, ki már 1775-ben föllépett a küzdőterre, de a mi Pestalozzinknak a mi Eötvösünknek csak 1868 óta volt szabad a keze.

Orbán F.

Statistikai adatok a lefolyt porosz-francia háborúról.

A porosz hivatalos lap a lezajlott háborúra vonatkozólag egy csomó statistikai adatot tesz közzé, melyből néhányat kiemelünk. Eszerint a háború 210 napig tartott. A háború elején a német vaspályák naponként 32,000 embert szállítottak a Rajna felé. A német hadak 156 kisebb-nagyobb ütközetet és 17 nagy csatát vívtak; 26 erődített helyet elfoglaltak, 11,650 tisztet és 363,000 katonát fogságba ejtettek. A németek továbbá 6700 ágyut és 120 sást és zászlót foglaltak el a háború tartama alatt. — Persze mindenezen adatok csak az éremnek egyik oldalát képezik. Minő borzasztó adatok fognak napfényre jöni, ha majd megjelenik a holtak és sebesültek statistikája!

A párisi zavargók még mindig nem tették le a fegyvert, és eltorlaszolja tartják magukat Belleville-ben. A kormány békés uton akar velük végezni, és valóban kívánatos volna, hogy a vérontás

megkiméltessék. Párisban jelenleg elegendő haderő van a rend biztosítására. Vinoy tábornok 40,000 ember fölött szemlét tartott, kik a főváros helyőrségét fogják képezni. Ezen csapatok az egykori Loire-hadseregéből vannak véve.

Az orosz császár látogatását várják Berlinben.

A német birodalmi gyűlésbe több szabadelvűbb elem jutott be, mint eleintén gondoltuk. A megválasztott képviselők közül 94 conservatív és szabad conservatív; 66 klerikális; 14 lengyel; 1 dán; 5 partikularista; 2 social-demokrata és 200 szabadelvű. A többség tehát e pártra nézve biztosítva van. A klerikális párt, mely egész Délnémetországban nagy tevékenységet fejtett ki, nem volt szerencsés, mert 85 jelöltje közül csak 20 választott meg Délnémetországban. A többi klerikális képviselők nagyrészt a Rajnavidéken választottak meg. Németország választói egyébiránt ez alkalommal elég érettséget tanúsítottak, mert katonai és fejedelmi személyeket nem igen választottak.

Biencourt marquis a köv. levelet intézte Frigyes-Károly hghhez:

„Azay-le Rideau kastély, febr. 21. Fenség! Királyi fenséged méltóztatott kastélyomat meglátogatni. Más körülmények között rendkívül megtisztelve éreztem volna magamat e látogatás által, mig jelenleg kényszerülve érzem magamat kijelenteni kir. fenségednek, miszerint magaviselete különös és neveletlen. Ne feledje fenséged, hogy nem valamely csata előestélyén áll. Ön az Indre és Loire departementokat egy fegyverszünet alapján foglalta el, és így legesekélyebb joga sincs beszállásolni magát házamba, kényeremet enni és boromat inni. Ön, az ön törzskara, és hadseregének tisztjei látszólag legkevésbé sem ismerik a nevelt, művelt emberek szokásait; ön világosan nem tud semmit azon tekintetéről, melyekkel általában minden művelt nemzetnél a hódító a legyőzött irányában tartozik. Midőn ön az én asztalomhoz ül, az én költségekem él és champagne bort követel, noha az pinczémben nincsen, mindenesetre felhatalmaz engemet azon szavakra, a melyeket jelenleg nagy sajnálkozásomra önhöz intézek. Nem csodálom, hogy tisztjei, látva herczegök durva magaviseletét, oly brutalisan gazdálkodnak házamban e hó 4-ike óta.“

A nemzeti poroszellenes liga Párisban a köv. ideiglenes alapszabályokat állította fel: I. cikk. A nemzeti poroszellenes liga öt évi időtartamra alakul Célja: 1) Franciaország nevezetesebb városainak kereskedő-házaiban elsassiakat és lotharingiaikat alkalmazni, hogy porosz tagok kizárásával egykori honfiaink által, elejét vegyűk a kémkedéseknek; 2) gyámolítást és munkát szerezni a bekeblezett lakosoknak, kik a porosz iga alatt nem élhetnek s Franciaországba költöznek át, 3) terjeszteni az országban mindazon könyveket, melyek a németek kegyetlen tetteiről szólnak, hogy felébresztessék az ifjúságban a haza megboszulásának vágya. II. cikk. a liga minden egyes tagja a belépés alkalmával, vagy egy hóval később 20 frank díjt tesz le. III. cikk. Mihelyt elegendő számú tag leendő együtt, közgyűlés tartatik az alapszabályok s a társulat végleges megalakításának megvitatására. IV. cikk. A társulat székhelye Páris.

Legujabb.

Bécs, márcz. 16. A „Fremdenblatt“ mai esti lapja jelenti: Andrásy gróf legutóbbi Bécsben létealkalmával, minden, a lapok által a Hohenwarth miniszteriummal szemben neki tulajdonított ellenséges intencziót megczáfolt. Hohenwarth gróffal folytatott társalgásában arra nézve teljesen megegyezett a két miniszter, hogy a delegációk összeülése májusra multhatatlan, hogy így az évi budget idejekorán elintéztethessék. A két elnökminiszter a legjobb egyetértésben vált el egymástól.

Páris, márcz. 14. A helyzet Montmartron nem változott; azonban nem mutat nagyobb veszélyt, mint azelőtt. — A „Bien Public“ szerint a hatóságok elhatározták, az ágyukat visszatartó nemzetőröket oly helyzetbe juttatni, hogy a törvényszéknek hódoljanak. A miniszterium ma ezen kérdés fölött fog tanácskozni.

Páris, márcz. 15. Állítják, hogy a montnatrei bizottmányban szakadás állt be, minthogy néhányan ki akarják szolgáltatni az ágyukat; mig mások nem. A békés kiegyenlítés várható.

A „Nemere“ eredeti táviratai.

Feladatott Pesten 20-án este 9 óra.
Érkezett 20-án 11 óra.

Király holnap Bécsbe utazik. Határőrvidéki kérdés megoldása közelebb várható, úgy hogy Magyarország a közösügyi járulékat két százalékkal megpotolandja.

Párisban súlyos fordulatot vettek az ügyek, a sorkatonaság a lázadokkal Montmartreben összebarátkozott. Két tábornokot agyonlöttek — Heidelbergben Gervinus tanár megholt.

V e g y e s .

(A királyné) 16-dikán délután 3 órakor meglátogatta b. Eötvös özvegyét s hosszabban időzött nála. A király valószínűleg a hét elejét viszsztatér Bécsbe néhány napra, de aztán ismét visszsztatér a magyar fővárosba, hol hosszab ideig fog tartózkodni.

(Az utszas-seprők kényelmére) szombatonként kieresztik a csatornák vizét az utszákra, aztán egyttal elhagyják reggelig folyoi, annak ugy sincsen egyéb dolga, meg hogy legyen alkalma minden disznóságot alapon elmosni. Reggel csak bá-

mul az ember, hogy a Nagyszabán a kövezetnek minden köve válóper indított a másik ellen, s ha egy jó terhes szekér végig hajt rajta, egy egy kevesebb béketüreléssel bíró kő megfordul mérgeben Hiába! mind-ennek az az átkozott viz az oka, miért is mossa ki a fővenyt a kövek közül. No de se baj, ez eddig is így volt, aztán van pénz elég, meg vagy egy Spinka is ezen a világon, a ki Brassó utzáit olcsón kikövezi.

(A bolgárszegi fűzfák ágait) a gőzfürdő felé vezető uton levágták. Ha valaki tudja, hogy az ezen uton kikerült körülbelül 10 öl fával mi történt, mondja meg. Ha másként nem értékesített és a szegényeknek kiosztatott, nagyon helyesen történt.

(Panaszok a Nemere.) Egy molnárné arra kért, hogy tegyék meg érte azt a barátságot s hagyjuk fel az újságot, mert az ő ura mindig azt olvassa; a garad meg bolondjában jár, és ha szól neki, még haragszik, hogy ne zavarja őt, mikor fontos dolgokat olvas. De ugy látszik, kibékült a jó aszony, mert most szorgalmasan maga elhordja a lapot. Kérdeztük, hogy hát most nem haragszik; nevetett s ugy nyilatkozott, hogy nem, mert most ő is elolvassa.

Egy falusi atyánkfia meg a val fizetett elő: küldjék meg hát nekem is azt a menkő „Nemere“, mert a fiam éjfélig ül a birónál, azt mondja, hogy a Nemere olvassa; legyen inkább a háznál, hogy tudjam honntartani; tán vagyegyszer én is bele pillantok. A jó öreg péntekenként maga viszi el a lapot; ugy lehet siető a fiának.

(Az egyetem bölcsészeti kara) dr. báró Eötvös Lorándot, az üdvözült báró Eötvös József fiát mint magántanárt képesítette, sőt a rezgésről irt kitünő dolgozat alapján, melyet a szakértők egyhangulag rendkívüli horderejűnek nyilvánítanak, az emléleti természettan helyettes tanárává választotta.

B. Eötvös e minőségében előadásait már a folyó tanév nyári szakában megkezdte.

(A kolozsvári színházban) addig is, míg a nagyobb ünnepélyt megtartják, diszladással ülték meg e hó 11-én a színház megnyitásának 50-ik évforduló napját. A színház tömve volt s az ünnepélyt Kölcsey „Hymnusának“ előnéklése kezdte meg; majd Szépné Mátray Laura szavalt egy alkalmi prologot Szász Goróttól. Erre egy képlet tárt föl. Legfelül állt Pannonia, melyet Kassayné-Jászay Muri személyesített, alább a muzsák, koszorukat nyujtva a költőknek és művészeknek. Ezután Szigeti „Bezútszó“ című vigjátékát adták elő, legvégül pedig Erkel „Bánk bán“-jának első felvonását. Az ünnepély igen sikerült volt. Megemlítjük itt a „M. P.“ után, hogy 50 év előtt kik voltak tagjai azon szintársulatnak Kolozsvárt, mely színházunkban begelősör működött. A nők közül első helyen említjük: Ungár Annát (Székelyné), Simén Biri, Néb Mari, Ungár Teréz, Hajósné, Székely Zsuzsika (Székely nővére) és Vásárhelyiné. A férfi tagok: Székely, Pergő, Celestin, Jancsó a híres komikus, ifjabb Székely, Farkas Jóska (a párisi magyar táncos), Göde István, Vásárhelyi, Simonfi (diszitő és festő), Gilyén Sándor. Az első idény alatt a társulatot Nagy Lázár, mint jótálló igazgató tartotta meg lehetős csekély fizetéssel az országos szini választmány pártfogása mellett.

Bécsi börze márcz 20-án. Brassói pénzárak m.20-án.

Pénznemek.		Pénznemek.	
Arany	5. 90	Arany	5. 92
Napoleon'or	9. 96 1/2	Napoleon'or	9. 98
Ezüst	123. —	Magyar 20 franc	9. 98
Magyar földteherm.	79. 25	Ezüst huszas	— 42 1/2
Erdélyi „	74. 75	Tallér	2. 50
Banati „	77. —	Török lira	11. 42

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: Kenyeres Adolf.

Schwarze A. és Bartha

Brassóban a piacon 16 szám alatt

esmert szoliditással készít legújabb divatu és igen tartos mindennemű férfi öltönyöket.

Egyszersmint ajánlja a t. cz. közönségnek nagyválasztéku kabát, nadrág és mellény szöveteit a legjutányosabb árokon.

Helyiségek hiányában a mult évi szöveteiket kész fizetés 51. mellett, gyári árban számítja. 3—0.

Előpataki

ásványvíz.

Több évi tapasztalat azt tanította, hogy a február és márczius havakban töltött víz eredeti jóságát és oldó erejét sokkalta tovább és jobban megtartja mint a más időszakokban töltött. Ugyan-azért ugy intézkedtem, hogy f év február és mártius havaiban a főkutból tiszta új üvegekbe, javított dugaszolással annyi víz és ugy töltessék, hogy a víz minősége iránti minden igénynek elég legyen téve és minden megrendelés a leggyorsabban teljesíthetessék.

Lehető hamisítások kikerülése céljából a raktáramból kikerülő üvegek cink-kupakkal vannak ellátva, melyen köriratban kinyomott betűkkel e szavak: „Előpatak Dr. Otrobán.“ közepén pedig „1871“ olvashatók. Továbbá örömemre válik tudathatnom, miszerint a tavalyi árakat, az idém tetemesen leszállíthatom és az által ezen jó hatású víznek élvezhetését könnyebbíthetem. Ugyanis egy 50 nagy üveget tartalmazó ládának ára az idén csak 7 frt. 50 kr. egy 66 kissebb üveget tartalmazó ládának ára 4 frt. Az üvegenkénti eladást a brassói fogyasztó egylet (Consumverein) eszközözi.

Egyszersmind ajánlom a felügyeletem alatt készült

„Előpataki hajtó pezsgő-porokat“

melyeknek főraktára Brassóban Száva Gerő urnak „a koronához“ címzett gyógyszer-tárában van.

Dr. Otrobán Nándor.

53.

Eladó

3—3.

1000 darab négy éves szép minőségű eperfa, valamint nagymennyiségű almafa vadonez Krizbán

Szemerjay Károly-nál.

Hirdetés.

Gróf Mikó Rózsalia-Bethlen Gáborné, Oltszemi birtoka, mely áll egy belső curialis telekből hozzá tartozó épületekkel 195 hold, 1226 □ öl szántóból; 53 hold 1123 □ öl kaszáló; 16 hold 1025 □ öl legelő; 24 hold erdőből és 7 hold 39 □ öl terméketlen helyből folyó 1871 Szent-György napjától kezdve hat (6) évre haszonbérbe kiadatik. 54 1—3

A feltételek iránt e hó 25-ig értekezhetni ügyvéd Szacsvey Dénes-nél S.-Szent-Györgyön, azontul pedig ügyvéd Ferenczi Miklosnál Kolozsvárt

Hazai finom és jutányos

rum, liqueur és rozsolis gyára

Kenyeres Károlynak

Brassóban, Felváros, Katalin-utcza 288. sz.

kút-utcza 315/16. sz.

ajánlja dús raktárát mindennemű rum, liqueur, rozsolis, szeszek, essenciák, kivonatok és egyáltalában minden ezen szakmába vágó cikkek közül legkitünőbb minőségben a legolcsóbb gyári áron.

A liqueur-palaczkok legizletesebben kiállitva a legújabb és legkellendőbb alakban.

Továbbá ajánlja ugyanannak a művegtani készletek gyára a többek között a már általános mint kitünőnek elismert tintáit, szines és fekete, író és másoló tintákat minden minőségűt, diszletes palaczkokban, legolcsóbb áron.

Nagy raktár kitünő szép szövöttekkel, szilárd crajon festékekkel megfestve vagy kék papírral bevonva.

Terjedelmes árjegyzékekkel bármikor szivesen bérmentve szolgálók.

Az ország nagy részét láttam el már eddig is gyártmányaimmal, s bizalommal hívom fel a közönséget, hogy gyártmányaimat a hasonnemű külföldiekkel összehasonlítsa. A mi pedig az árakat illeti, épen azért, mert itthon állítom ki, feltünőleg olcsóbban szolgálhatok akármely külföldi cégénél. (4) 6—0